

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Zij-instroom in het Beroep van leraar in het primair onderwijs

Webinar PO-Raad & Platform Samen
Opleiden & Professionaliseren

Datum: 16 december 2021

Annelies Bon - Inspectie van het Onderwijs

Zij-instroom in het Beroep van leraar in het primair onderwijs

1. Wat is Zij-instroom in het Beroep (ZiB)?
2. Onderzoeksopzet (kort!)
3. Conclusies en aanbevelingen
4. Beschouwing

Doel en doelgroep Zij-instroom in het Beroep

- versneld – in ieder geval binnen twee jaar
- maatwerk
- de overstap naar het onderwijs aantrekkelijk maken
- voor een brede doelgroep
- mensen met een afgeronde vooropleiding in hoger onderwijs met
- relevante werk- of levenservaring

=> In po is nu een op de 6 a 7 nieuwe leraren een zij-instromer.

Hoe wordt ZiB* ingericht volgens de wet?

⇒ 1. geschiktheidsonderzoek

⇒ 2. het traject van scholing en begeleiding

⇒ 3. bekwaamheidsonderzoek

* ZiB po en vo. Zib mbo is deels anders geregeld.

Hoe wordt ZiB ingericht volgens de wet? - geschiktheidsonderzoek

1. Geschiktheidsonderzoek

- aangevraagd door de school (bestuur)
- uitgevoerd door instelling HO, erkend door minister, door
 - vakbeoordelaars, lerarenopleiders, en
 - veldbeoordelaars, bevoegd voor po, niet verbonden aan schoolbestuur.
- is de kandidaat geschikt om als leraar voor de klas te staan & kan zij-instromer binnen 2 jaar voldoen aan de bekwaamheidseisen?
- wettelijk vastgelegde vormgeving
- wettelijk vastgelegde criteria, waaronder vakinhoud (bij po is dat iig rekenen en taal)
- afgerond met een geschiktheidsverklaring.....
- ... plus een advies over de benodigde scholing en begeleiding.

Hoe wordt ZiB ingericht volgens de wet? – scholing en begeleiding

2. Scholing en begeleiding

- Aangesteld als leraar
- **Tripartiete** afspraken over scholing en begeleiding in overeenkomst
 - Traject op maat – advies geschiktheidsonderzoek verwerkt
 - Scholing door instelling ho
 - Begeleiding door school
- Het zij-instroomtraject duurt maximaal twee jaar, maar mag verlengd worden als de bestuurder van de school dat noodzakelijk vindt.

Hoe wordt ZiB ingericht volgens de wet? - bekwaamheidsonderzoek

3. Bekwaamheidsonderzoek

- Voldoet de zij-instromer aan de bekwaamheidseisen?
- Wat wordt getoetst?
 - de kennis en vaardigheden die de zij-instromer volgens het geschiktheidsonderzoek nog moest verwerven
- School is betrokken bij beoordeling praktijk
- Getuigschrift bekwaamheidsonderzoek

Belangrijke kenmerken ZiB

- › Maatwerk
- › Bestuur kan subsidie aanvragen
- › Geschiktheid beroep wordt aan het begin van het traject vastgesteld ipv aan het eind
- › Bestuur en instelling ho **samen** verantwoordelijk voor scholing & begeleiding
- › Zib-traject is GEEN reguliere HO-opleiding
 - Speciale wetgeving ZiB
 - Geen NVAO-accreditatie, wel inspectie-toezicht
 - Geen reguliere overheidsbekostiging, wel subsidie voor school
 - **Ander getuigschrift** dan van reguliere pabo
 - Andere rechtspositie zij-instromer binnen HO

Onderzoeksvraag

Wat is de kwaliteit van de volledige keten van het Zij-instroom in Beroep-traject in het primair onderwijs als we kijken naar

- 1) de kwaliteit van het geschiktheidsonderzoek,
- 2) de kwaliteit van de scholing en begeleiding, en
- 3) de kwaliteit van het bekwaamheidsonderzoek en het afsluitende getuigschrift?

Aangevuld met: Hoe beoordelen betrokkenen het zij-instroomtraject en welke leerervaringen hebben betrokkenen opgedaan?

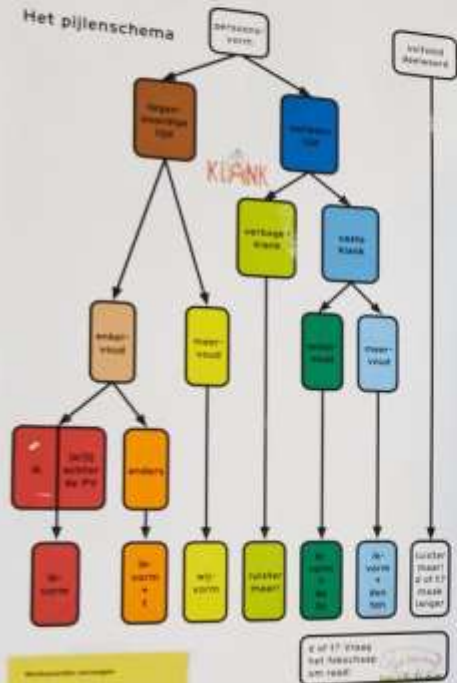
Onderzoeksopzet

- > Van 51 po-scholen hebben zij-instromers, schoolbegeleiders, bestuurders en schoolleiders deelgenomen aan het onderzoek.
 - Semi-gestructureerde interviews, documenten en vragenlijsten
- > Via 8 instellingen HO hebben uitvoerders van het geschiktheidsonderzoek en de pabo's deelgenomen
 - Semigestructureerde interviews
- > Van 12 instellingen HO (bovenstaande 8 instellingen aangevuld met 4 andere)
 - Documenten opgevraagd.

- > Met de bevindingen van dit onderzoek proberen we een beeld te scheppen van de praktijk, door de kleine aantallen zijn de bevindingen niet representatief voor de hele populatie.

Het pijlenschema

Eindconclusies en aanbevelingen geschiktheidsonderzoek

- + uitvoering door deskundige partijen: assessoren vanuit de pabo én vanuit het werkveld.
- + maatwerk tijdens g.o.: uitvoerders houden rekening met eerdere werk- en leerervaring van de kandidaat.
- + borging van kwaliteit van het geschiktheidsonderzoek
- + aandacht voor de positie van de zij-instromer
- + de meeste besturen geven aan dat zij succesvol zijn in het selecteren van passende kandidaten. Een oriëntatietraject en het scheppen van heldere verwachtingen vinden zij belangrijke aspecten van een goede selectie.

Eindconclusies en aanbevelingen geschiktheidsonderzoek

- Adviezen scholing en begeleiding te weinig concreet
 - Geef ook adviezen over de begeleiding
 - Maak de adviezen over scholing en begeleiding concreet of concreter
- Verschillende visies op geschiktheid, waardoor verwarring kan ontstaan over wat van een zij-instromer kan worden verwacht en wanneer die zelfstandig voor de klas kan.
 - Ga op stelselniveau met elkaar (scholen en pabo's/uitvoerders) in gesprek over geschiktheid en zelfstandigheid
 - OCW, borg de beslissing over zelfstandigheid in de (nieuwe) wetgeving
- Rekenen/wiskunde wordt getoetst, aandacht voor taal verschillend. Weinig aandacht voor kennis van het onderwijs en passende beroepshouding.
 - Kijk in het geschiktheidsonderzoek in ieder geval ook naar de taalvaardigheid van de kandidaat.
 - Maak onderling afspraken over de andere onderdelen van het geschiktheidsonderzoek.

Vervolg aanbevelingen geschiktheidsonderzoek

- Hanteer de bekwaamheidseisen
- Zorg ervoor dat de veldassessoren onafhankelijk zijn van het schoolbestuur waar de zij-instromer werkt of gaat werken.
- Verstrek een geschiktheidsverklaring aan de geschikt bevonden kandidaat.

Eindconclusies en aanbevelingen scholing en begeleiding

- + Scholing en begeleiding worden uitgevoerd door deskundige partijen
- + De kwaliteitsborging en het beleid zijn op orde.
 - + De pabo's voeren over het algemeen systematisch kwaliteitszorg uit.
 - + Het merendeel van de schoolbesturen en scholen heeft beleid voor ZiB, onafhankelijk van de omvang van het bestuur.
- + De zij-instromers ontvangen meerdere soorten begeleidingsactiviteiten en zijn over het algemeen tevreden over de begeleiding op de school (praktijk van de begeleiding).

Eindconclusies en aanbevelingen scholing en begeleiding

- Vaak onvoldoende maatwerk in de scholing, standaardprogramma's
 - Maak het mogelijk om de onderwijsprogramma's af te stemmen op de kennis en kunde van de individuele zij-instromers.
 - Benut meer de uitkomsten van het geschiktheidsonderzoek.
- Onvoldoende samenwerking
 - Betere afspraken, in gezamenlijkheid, in tripartiete overeenkomst
 - Meer overleg rondom 1 zij-instromer
 - afspraken over wanneer zelfstandig voor de klas en over begeleiding.

Eindconclusies en aanbevelingen scholing en begeleiding

- Zij-instromers hebben behoefte aan in ieder geval **wekelijks of tweewekelijks** contact met de school- en opleidingsbegeleider, terwijl een deel slechts maandelijks contact heeft.
 - Evalueer de hoeveelheid begeleiding van de zij-instromers en tevredenheid daarover, en optimaliseer de begeleiding indien nodig.
- Tevredenheid met de begeleiding, de neiging om te stoppen, maatwerk, ervaren belemmeringen, verwachtingen en gevoel van veiligheid hangen samen.
 - Evalueer dit in samenhang

Eindconclusies en aanbevelingen bekwaamheidsonderzoek en getuigschrift

Redelijk gescoord

- + **Borging:**
 - + Toetsing en de eindkwalificaties zoveel mogelijk gebaseerd op dat van de reguliere (deeltijd)pabo.
 - + Examencommissies worden betrokken
 - + Beoordelingscriteria, professionele beoordelaars, evaluatie.

- + Zij-instromer heeft redelijk duidelijke positie in het traject: Zo informeren de pabo's de zij-instromers bijvoorbeeld goed over de gehanteerde beoordelingscriteria en de gevolgde procedures in het bekwaamheidsonderzoek

Eindconclusies en aanbevelingen bekwaamheidsonderzoek en getuigschrift

- het bekwaamheidsonderzoek wordt niet altijd volledig uitgevoerd door de aangewezen deskundige partijen
 - betrek de school bij de beoordeling van het praktijkdeel van het bekwaamheidsonderzoek.
- het bekwaamheidsonderzoek sluit niet altijd aan op de uitkomsten van het geschiktheidsonderzoek
 - geef in het bekwaamheidsonderzoek concreet aan welke beoordelingscriteria aansluiten op de nog te behalen competenties uit het geschiktheidsonderzoek.
- de getuigschriften voldoen op meerdere punten niet aan de wettelijke voorschriften.
 - geef het getuigschrift de naam: 'getuigschrift bekwaamheidsonderzoek',
 - vermeld dat de zij-instromer voldoet aan de bekwaamheidseisen en
 - benoem concrete bekwaamheidsonderdelen.

Beschouwing ZiB

- Alle partijen hebben hard gewerkt om na snelle toename ZiB mogelijk te maken.
- ZiB zal worden ingebed in reguliere opleiding.
 - Conclusies en aanbevelingen in dit rapport ook van toepassing op nieuwe wetgeving
- Maatwerk integraal aanpakken met andere ontwikkelingen, o.a. werken met leeruitkomsten
 - Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen
- Afstemming met het veld
- Onderlinge samenwerking van pabo's
- Oriëntatietrajecten
- Financiële ondersteuning, ook na inbedding

Nadere info

- Rapport: [Zij-instroom in het beroep van leraar in het primair onderwijs | Themarapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)
- Uitleg zij-instroom in het po: [Wat is zij-instroom in het beroep in het primair onderwijs? | Publicatie | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

VRAGEN?

Dank voor uw aandacht